

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

/ А.М. Мамедов /

30 червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

«Основи римського права»

(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
081	Право
	назва спеціалізації
	Будівельне та містобудівне право

Розробники

Безклубий І.А., д.ю.н., професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права
протокол №13 від 30 червня 2023 року

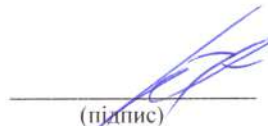
Завідувач кафедри

(Перегуда С.В.)

Схвалено гарантом освітньої програми «Будівельне та містобудівне
право»

Гарант ОП

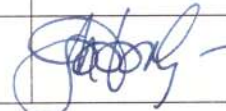

/Ігор Мамонтов/

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол №6 від 28 червня 2023 року

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Бакалавр ОПП		Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	на Кредитів	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП	КР	РГ	Р					
				Разом	у тому числі										
Л	Лс	Пз	Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	Р						
081	Право (Будівельне містобудівне право)	та	4,5	135	80	40		40				1	3	1	

Шифр	Бакалавр ОПП		Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	на Кредитів	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	Аудиторних			КП	КР	РГ	р					
				Разом	у тому числі										
Л	Лр	Пз	Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	р						
081	Право (Будівельне містобудівне право)	та	4,5	135	22	8		14				1	3	2	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни Навчальна дисципліна «**Основи римського права**» спрямована на можливість пізнання античної правової культури Стародавнього Риму, її впливу на розвиток сучасної юриспруденції, в цілому, та цивілістики, зокрема; підготовку студентів до вивчення ряду основних та спеціальних юридичних дисциплін приватного та публічного права.

Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

Знати історіографічні та теоретичні засади правового регулювання суспільних відносин в Римі; основні принципи, функції, юридичні характеристики правових інститутів римського приватного права; процес рецепції римського права в систему національного права європейських країн; літературні та правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії римського права.

Вміти визначати поняття класичних цивілістичних інститутів; за допомогою правових методів розв'язувати цивілістичні казуси, оперувати приватно-правовими категоріями.

Володіти спеціальною цивілістичною термінологією, навичками застосування латинськомовних дефініцій.

Анотація навчальної дисципліни Форми викладання та методи навчання цієї дисципліни спрямовані на проведення правового аналізу системи римського приватного та публічного права. В межах навчальної дисципліни передбачено набуття студентами необхідних загально-теоретичних і спеціальних правових знань про правову культуру Стародавнього Риму та особливості рецепції Римського права в системі сучасного європейського права.

Курс навчальної дисципліни передбачає глибоке вивчення студентами інститутів римського приватного права, спеціальної юридичної літератури, основних правових понять, термінів та дефініцій.

Завдання дисципліни спрямовані на досягнення студентами таких компетентностей як: здатність у відповідності до методологічних засад застосовувати загальні та спеціальні знання з теорії приватного права; здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми цивільно-правового регулювання суспільних відносин; здатність до проведення класифікації та тлумачення цивільно-правових норм.

Предметом вивчення дисципліни «Основи римського права» є: історія та система римського права; особливості феномену рецепції римського права та правового регулювання публічних і приватно-правових відносин; основні конструкційно-догматичні проблеми цивільного права, що зберігають своє науково-практичне значення в сучасних умовах праворозуміння.

Місце дисципліни В системі підготовки фахівців у сфері правознавства навчальна дисципліна «Основи римського права» є однією із ключових складових комплексної підготовки бакалаврів.

Зв'язок з іншими дисциплінами Навчальна дисципліна «Основи римського права» закладає базові знання з основних положень, принципів, правових категорій, понять та термінів, що застосовуються в циклі дисциплін професійної та практичної підготовки, зокрема «Цивільне право», «Міжнародне приватне право», «Сімейне право», «Житлове право», «Трудове право», «Господарське право» тощо.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1321>. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.
Загальні компетентності	
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК14	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
Фахові компетентності	
СК8	Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН 4	Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.
ПРН 13	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
ПРН 19	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

знати: основні принципи, доктринальні засади, правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, дефініції, юридичні категорії та інститути римської держави та права, а також

вміти: розрізняти методи правового регулювання та методи викладання римського права; аналізувати окремі цивілістичні інститути; розв'язувати цивілістичні казуси, оперувати приватно-правовими категоріями; надавати правову характеристику класичним договірним конструкціям; застосовувати латинсько-мовні терміни та дефініції.

ЗМІСТ КУРСУ

МОДУЛЬ 1.

Правова культура Риму та система приватного права

ТЕМА 1.

Правова культура Риму (Лекції – 2 год. Практичні заняття – 2 год.)

Інтродукція. Система викладання дисципліни. Римське право як предмет вивчення. Мета вивчення римського приватного права. Роль та значення римського права для сучасного юриста. Література з римського права.

Вплив етрусських общин та міст на формування античного полісу Риму. Римська держава: виникнення, розвиток, падіння. Політичний устрій та публічний порядок. Система римського права. Галузі публічного права.

ТЕМА 2.
ДЖЕРЕЛА ТА РЕЦЕПЦІЯ РИМСЬКОГО ПРАВА
(Лекції – 4 год. Практичні заняття – 4 год.)

Поняття джерел римського права та сучасного права України. Види джерел римського цивільного права (джерела виникнення та змісту, пізнання та правоутворення). Кодифікація Юстиніана (кодекс, дигести, інституції, новели). *Corpus iuris civilis*. Діяльність юристів. Конституції імператорів.

Рецепція римського права в Європі та Україні.

ТЕМА 3.
ПОНЯТТЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА
(Лекції – 4 год. Практичні заняття – 4 год.)

Предмет, суб'єкт та метод римського приватного права. Визначення римського цивільного права та його співвідношення з сучасним цивільним правом України. Співвідношення приватного права та цивільного права Стародавнього Риму та сучасної Європи. Генеза римського приватного права. Інститути римського цивільного права.

ТЕМА 4
ВЧЕННЯ ПРО ПОЗОВ
(Лекції – 4 год. Практичні заняття – 4 год.)

Приватна саморозправа. Передумови виникнення суду в Римі. Судова система в Римі. Поняття і види судових процесів. Сторони та учасники цивільного процесу. Легісакційний, формулярний та екстраординарний судові процеси.

Поняття і види позовів. Особливі засоби преторського захисту. Поняття позовної давності. Законні строки. Перерва та призупинення позовної давності.

ТЕМА 5
ОСОБИ
(Лекції – 4 год. Практичні заняття – 4 год.)

Поняття особи та суб'єкта права. Правосуб'єктність в Римі. Поняття правоздатності. Виникнення правоздатності. Зміст правоздатності. Обмеження правоздатності. Поняття дієздатності. Обмежена дієздатність та частково дієздатні особи. Опіка та піклування. Правове положення окремих верств населення Риму. Поняття юридичної особи та її правові ознаки. Види юридичних осіб.

ТЕМА 6
СІМЕЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ ТА СПАДКОВЕ ПРАВО В РИМІ
(Лекції – 2 год. Практичні заняття – 2 год.)

Поняття сім'ї у римській державі. Агнатське та когнатське споріднення. Шлюб та його види. Умови вступу в шлюб і підстави розлучення. Конкубінат. Майнові відносини подружжя. Заручини. Посаг. Батьківська влада. Емансипація.

Поняття спадкового права. Поняття і види спадкування. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Прийняття спадщини.

МОДУЛЬ 2. РЕЧОВЕ ПРАВО ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

ТЕМА 7 РЕЧОВЕ ПРАВО ТА ЙОГО ВИДИ (Лекції – 4 год. Практичні заняття – 4 год.)

Виникнення речового права. Поняття речового права. Види речового права. Поняття речей. Види речей. Майно та плоди.

ТЕМА 8 ВОЛОДІННЯ ТА ПРАВО ВЛАСНОСТІ (Лекції – 4 год. Практичні заняття – 4 год.)

Передумови виникнення інституту володіння. Поняття володіння та його види. Правові наслідки визнання набувача речей добросовісним і недобросовісним. Набуття та припинення володіння. Захист володіння.

Поняття права власності. Види права власності. Зміст права власності. Способи набуття та припинення права власності. Захист права власності (віндикаційний позов та негаторний позов).

ТЕМА 9 ПРАВА НА ЧУЖІ РЕЧІ ТА ЗАСТАВНЕ ПРАВО (Лекції – 2 год. Практичні заняття – 2 год.)

Поняття прав на чужі речі: виникнення та розвиток. Поняття і види сервітутів. Емфітевзис і суперфіцій. Застава та її форми. (фідуціарна угода, ручна застава, іпотека).

ТЕМА 10 ВЧЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ (Лекції – 4 год. Практичні заняття – 4 год.)

Поняття зобов'язального права та зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язання. Поняття юридичного факту. Зміст зобов'язання. Класифікація зобов'язань. Сторони в зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні. Виконання зобов'язання. Наслідки невиконання зобов'язання. Умови цивільної відповідальності.

ТЕМА 11 ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ДОГОВІР (Лекції – 4 год. Практичні заняття – 4 год.)

Поняття договору. Види договорів. Умови дійсності договору. Зміст договору. Укладення та припинення договору. Представництво.

ТЕМА 12 ОКРЕМІ ВИДИ ДОГОВОРІВ ТА ПОЗАДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ (Лекції – 2 год. Практичні заняття – 2 год.)

Вербальні договори. Літеральні договори. Реальні договори (позика, позичка, зберігання). Консенсуальні договори (купівля-продаж; найму речей, робіт, послуг; доручення; товариства). Безіменні контракти та їх види. Пакти та їх види.

Поняття та види позадоговірних зобов'язань. Зобов'язання ніби з договорів (квазідоговори). Деліктні зобов'язання. Зобов'язання ніби з деліктів (квазіделікти).

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 15-20 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

1. Основа формування системи римського приватного права.
2. Характеристика основних джерел пізнання римського права.
3. Правова характеристика *Corpus iuris civilis*.
4. Поняття захисту порушених прав.
5. Види захисту порушених інтересів за общинного ладу.
6. Поняття та види судових процесів.
7. Роль судді та претора в судовому процесі.
8. Формування системи позовів у Римі.
9. Правова природа преторського захисту.
10. Поняття позовної давності та законних строків.
11. Поняття правосуб'єктності в Римі.
12. Поняття часткової та обмеженої дієздатності.
13. Співвідношення опіки та піклування.
14. Статус окремих верств населення Риму.
15. Поняття *Collegium*.
16. Поняття та ознаки юридичної особи в Римі.
17. Поняття та види споріднення в Римі.
18. Поняття шлюбу за Модестіном.
19. Поняття заручини та посаг в Римі.
20. Емансипація та умови її настання в Римі.
21. Черги спадкування за законом.
22. Спадкова трансмісія та сингулярне наступництво.
23. Передумови виникнення інституту речового права.
24. Критерії поділу речей на окремі види.
25. Поняття майна та *usufructus*.
26. Способи набуття та припинення володіння.

27. Зміст права власності.
28. Поняття бонітарної та спільної власності.
29. Співвідношення емфітевзису та оренди.
30. Поняття та види застави в Римі.
31. Поняття інституту зобов'язального права та зобов'язання.
32. Критерії класифікації зобов'язання.
33. Поняття та види юридичних фактів.
34. Визначити сторони у зобов'язання.
35. Наслідки невиконання зобов'язання.
36. Умови настання цивільної відповідальності.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Вивчення курсу «Основи римського права» в організаційному плані здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачем на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачі можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Студент має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Розподіл балів, які отримують студенти (залік)

Поточне оцінювання та самостійна робота		ІЗ	Сума
М1	М2		
35	35	30	100

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Роль кодифікації Юстиніана.
2. Манципація.
3. Види володіння.
4. Умови вступу в шлюб.
5. Набуття та припинення права власності.
6. Поняття спадкування.
7. Співвідношення цивільного права та приватного права в Римі.
8. Умови дійсності договору.
9. Спадкування за правом представлення.
10. Право на чужі речі.
11. Vis maior.
12. Dominium.

13. Зміст права власності.
14. Спадкова трансмісія.
15. Поняття речей та види речей..
16. Виникнення та припинення володіння.
17. Емфітевіз.
18. Еманціпація.
19. Позовна давність.
20. Поняття права власності.
21. Батьківська влада.
22. Суперфіцій.
23. Спадкування за законом.
24. Підстави припинення шлюбу.
25. Посесорний захист.
26. Новели Юстиніана.
27. Система державного суду.
28. Види зобов'язань.
29. *Corpus Iuris* Юстиніана.
30. Поняття володіння.
31. Іпотека.
32. *Cura*.
33. Відмінність одностороннього правочину від одностороннього договору.
34. Відмінність реальних контрактів від консесуальних.
35. Реституція.
36. Негаторний позов.
37. Основи римської сім'ї.
38. Особливості формулярного процесу.
39. Позадовірні зобов'язання.
40. Поняття суду, судового процесу.
41. Фидуціарна угода.
42. Опіка і піклування.
43. Припинення зобов'язань.
44. Визначення римського цивільного права.
45. Спадкування за заповітом.
46. Стипуляція.
47. Часткова дієдатність.
48. Особливі засоби преторського захисту.
49. *Causa*.
50. Джерела пізнання римського приватного права.
51. Види володіння.
52. Діяльність юристів - як джерело правоутворення.
53. Види речового права.
54. Підстави виникнення зобов'язань.
55. Відмінність едиктів магістратів від едиктів імператора.
56. Види позовів.
57. Поняття юридичної особи.
58. Відмінність звичаю від звичаєвого права.
59. Майнові відносини подружжя.
60. Поняття зобов'язального права.
61. Види юридичних осіб в Римі.
62. Роль претора у легісакціоному і формулярному процесах.
63. Сторони у зобов'язанні.
64. Ознаки юридичної особи.
65. Вербальні та літеральні контракти.

66. Види права власності.
67. Сервітут.
68. Спадкування за законом.
69. Інституції Юстиніана.
70. Види консесуальних контрактів.
71. Відмінність речового права від зобов'язального права.
72. Учасники та сторони процесу.
73. Петиторний захист.
74. Система римського приватного права.
75. Засоби забезпечення зобов'язань.
76. Види реальних контрактів.
77. Предмет регулювання цивільно-правових відносин.
78. Обмежена дієздатність.
79. Поняття позову.
80. Суб'єкти римського цивільного права.
81. Поняття договору.
82. Предмет римського приватного права.
83. Поняття делікту.
84. Елементи кодифікації Юстиніана.
85. Конкубінат.
86. Система цивільного процесу.
87. Джерела правоутворення.
88. Поняття шлюбу.
89. Поняття цивільної правоздатності.
90. Поняття зобов'язання.
91. Поняття сім'ї.
92. Рабський пікулій.
93. Наслідки визнання набувача добросовісним і недобросовісним.
94. Особливості легісакційного процесу.
95. Rei vindicatio.
96. Рецепція римського приватного права.
97. Поняття особи та суб'єкта права.
98. Застава.
99. Наслідки невиконання зобов'язання
100. Vona fides

Методичне забезпечення дисципліни

Основна література:

Підручники:

1. Римське приватне право : підручник / відпов. ред. Р.А. Майданик та Рябоконт С.О. К : Алерта, 2023. 386 с.
2. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник.. К.: Юрінком інтер, 2015.

Методичні праці

1. Безклубий І. Основи римського права. Навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право». Київ-Тернопіль: КНУБА, ФО-П Шпак В.Б., 2020. 72 с.
2. Римське приватне право. Практикум: навчальний посібник. / за ред. Р.А. Майданика та Рябоконт С.О. К: Алерта, 2021. 220 с.

Додаткова література:

1. Бажанов В. Поняття зобов'язання в римському праві та його рецепція в країнах Європи // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 71-75.

2. Безклубий І. Зобов'язання з деліктів у Стародавньому Римі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. Вип. № 76, Київ, 2007. – с. 115-117.
3. Безклубий І., Кошиль Ю. Causa правочину в римському праві // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. Вип. № 75, Київ, 2007. – с. 10-15.
4. Безклубий І.А., Романченко А.А. Інститут евікції в Стародавньому Римі та цивільному праві України // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – № 5. – с. 44-55.
5. Безклубий І. Шляхом рецепції римського права // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 7-13.
6. Бойко І. Особливості впливу римського приватного права на розвиток цивільного законодавства в Україні // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 28-36.
7. Кодинець А. Безтілесні речі у римському та сучасному приватному праві // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 48-59.
8. Майданик Р. Концепція безтілесних речей: римське право і сучасність // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 37-47.
9. Михальнюк О. Договірне регулювання майнових відносин подружжя у римському приватному праві // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 94-100.
10. Пам'ятники римського права: Закони XII таблиц. Інституції Гая. Дигести Юстиніана. – М.: зерцало, 1997.
11. Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 204.
12. Рябоконт Є. О. Генеза інституту правонаступництва у римському приватному праві. Право України. 2016. № 2. С. 131-139.
13. Харитонов Є., Харитонova О. Феномен рецепції римського права і суміжні правові явища // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 14-35.

Інформаційні ресурси

1. The Digest of Iustinian – Translated by Charles Henry Monro – Cambridge At the University Press. 1904. URL: <https://archive.org/details/digestofjustinia01monruoft/page/n8/mode/1up>
2. Освітній сайт КНУБА. org2.knuba.edu.ua.